

הרחבת הקדשים לחולין

פורטל הדף היומי

הרב יונתן קירש

תוכן עניינים:

מקור השחיטה בחולין – משחיטת קורבנות

דינים נוספים מקדשים לחולין

איסור חלב ודם בחולין נגזר מאיסור המזבח

היתר בשר תאוה – הרחבת מעגל המקדש

שולחנו של אדם מכפר כמו מזבח

מקור השחיטה בחולין – משחיטת קורבנות

בפרקים א'–ב' במסכת חולין הנושא הוא שחיטה. המקור לשחיטה נלמד מהפסוק בפרשת ראה (יב כא) – "כאשר צויתידך":

"כִּי יִרְחַק מִמָּדָה הַמִּקְוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר קִזְקֹק אֶלְהִיךָ לְשׁוּם שְׂמוֹ שֶׁם וְזָבַחְתָּ מִבְּקָרְךָ וּמִצֹּאֲנֶה אֲשֶׁר נָתַן יְקֹזֵק לְךָ כַּאֲשֶׁר צִוִּיתְךָ וְאָכַלְתָּ בְּשַׁעֲרֶיךָ בְּכָל אֹתוֹת נִפְשֶׁךָ".

הרמב"ן (שם) מבאר לפי פשוטו של מקרא שלמעשה שחיטת חולין נלמדת מ"כאשר צויתידך" – שחיטת שלמים:

"...והנה מתחלה צוה שיהיה כל מה שהם אוכלים שלמים, והם שחוטים כמשפט הקרבנות, ועתה כשבא להתיר בשר החולין אמר וזבחת מבקרך ומצאנך כאשר צויתידך - בהיותם קרבנות, ותאכל אותם חולין בכל תאות נפשך, לומר שיתירם חולין בכל מקום ובלבד שיהיו זבוחין כאשר צוה מתחלה בהיותם כולם קרבנות, וזהו פשוטו של מקרא זה על הנכון. ושמא רבותינו נתכוננו בזה כשאמרו בספרי (ראה לט), כאשר צויתידך, מה קדשים בשחיטה אף חולין בשחיטה".

ניתן לומר על פי דבריו, שבשחיטת חולין בעצם יש "הרחבה" של עולם הקרבנות והקדשים.

דינים נוספים מקדשים לחולין

הספרי (ראה, עה') שהביא הרמב"ן, מביא רשימה של הוה אמינות ללמוד מדיני קדשים לחולין (כל פעם הספרי מביא פסוק ללמד שלא כך).

"כאשר צויתידך, מה קדשים בשחיטה אף חולין בשחיטה,

או מה קדשים במקום אף חולין במקום תלמוד לומר כי ירחק ממך המקום וזבחת ברחוק מקום אתה זובח ואי אתה זובח בקרוב מקום פרט לחולין שנשחטו בעזרה, אין לי אלא תמימים בעלי מומים מנין תלמוד לומר (ויקרא ג ב) ושחטו אהל מועד יכול אף חיה ועוף פתח אהל מועד תלמוד לומר (ויקרא/ ג ח) אותו אותו פתח אהל מועד ואין חיה ועוף פתח אהל מועד,

או מה קדשים בזמן אף חולין בזמן תלמוד לומר ואכלת בשעריך בכל אות נפשך, או מה קדשים במחיצה אף חולין במחיצה תלמוד לומר ואכלת בשעריך או מה קדשים ביום אף חולין ביום תלמוד לומר ואכלת בשעריך בכל אות נפשך או מה קדשים בטהרה אף חולין בטהרה תלמוד לומר הטמא יאכל אין לי אלא טמא טהור מנין תלמוד לומר הטמא והטהור יחדו יאכלנו, מלמד ששניהם אוכלים מתוך קערה אחת יכול אף תרומה תהא נאכלת מתוך קערה אחת תלמוד לומר יחדו יאכלנו זה נאכל מתוך קערה אחת ואין תרומה נאכלת מתוך קערה אחת יכול יהו חייבים בחזה ושוק תלמוד לומר כצבי, אוציאו מכלל חזה ושוק ולא אוציאו מכלל שתי כליות ויותרת הכבד תלמוד לומר כאיל, או מה צבי כולו מותר אף זה כולו מותר תלמוד לומר אך".

הספרי מעלה אפשרות שבשחיטת חולין יצטרכו: מקום מסוים, בעלי חיים תמימים, זמן מסוים, מחיצות, רק ביום, בטהרה, מתנות חזה ושוק (הניתנים לכהנים).

מכאן עולה השאלה: מנין נובעות הוה אמינות אלו?!

ברור שאם המקור לשחיטת חולין הוא מקדשים הרי שיש כבר מחשבה להשליך את כל הדינים הללו גם על חולין. נמצינו למדים שעקרונית שחיטת חולין היא "סעיף", המשך והרחבה של הקדשים.

ישנם עוד פרטים (הנידונים במסכת חולין) שיכולים לסייע בהבנה זו.

הרחבת הקדשים לחולין

פורטל הדף היומי
הרב יונתן קירש

איסור חלב ודם בחולין נגזר מאיסור המזבח

התורה (ויקרא ג', יז') אוסרת על אכילת החלב והדם:

"חֲקֵת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם כֹּל חֶלֶב וְכֹל דָּם לֹא תֹאכְלוּ".

תרגום יונתן (שם) מוסיף בפירושו: " על גבי המזבח יתקריב":

"קיים עלם לדריכוון בכל מותבניכוון כל תריב וכל אדם לא תיכלון על גבי מדבחה יתקריב לשמא דיין"

המפרשים מבארים שאלמלא הפסוק היינו עלולים לחשוב שאיסור חלב ודם נוהג רק בקדשים, או רק במזבח ולא בחולין "בכל מושבותיכם".

איסור דם: הרמב"ן מסביר שהקשר של האיסור הוא על רקע היתר שחיטת חולין מחוץ למקדש. היתה מחשבה שדם שאינו עולה למזבח לא נאסר¹. מעניין שאחד מטעמי השחיטה הוא הוצאת הדם שהוא הנפש².

איסור חלב: מפרשים רבים מסבירים שהיתה הוה אמינא שרק חלב הקרב (של קדשים) יאסר³.

המכנה המשותף הוא שהיינו מקשרים את איסור חלב ודם למציאות של הקורבנות.

היתר בשר תאוה – הרחבת מעגל המקדש

לפי רבי ישמעאל⁴, נאסר לאכול בשר חולין במדבר, אם לא שיקריבו שלמים במקדש. בכניסה לארץ ישראל הותר לאכול חולין בשחיטה בכל ישראל. נראה ששחיטה ואכילה של בשר שייך עקרונית לעולם המקדש בלבד ולמדרגה גבוהה יותר. בכניסה לארץ ישראל יש מעין 'הרחבה' של מעגל המקדש גם לחולין.

שולחנו של אדם מכפר כמו מזבח

כיוון זה של התבוננות במסכת חולין פותח לנו מבט חדש על הלכות הכשרות והרגלי האכילה שלנו:

"ר' יוחנן ור' אלעזר דאמרי תרוייהו: בזמן שבית המקדש קיים - מזבח מכפר על אדם, ועכשיו

ש אין בית המקדש קיים - שולחנו של אדם מכפר עליו".

(מנחות צ"ז עמוד א')

¹ רמב"ן, פרשת ראה, פרק יב', פסוק כב'.

² ראה רמב"ן בראשית פרק א' כט'. ספר החינוך, מצוה תנא'.

³ אור החיים ויקרא ג', יז'. ברשבי"ם ויקרא, ג', יז'. והאריך בזה המלבי"ם, ויקרא, אות קפט'.

⁴ מסכת חולין, דף טז', עמוד ב'.